

SÚDNA RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

82/2024

UZNESENIE SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 20. marca 2024

k podnetu na zmenu právnej úpravy zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch
a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

Súdna rada Slovenskej republiky

po prerokovaní návrhu podnetu na zmenu právnej úpravy zákona
č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých
zákonov

p r e d k l a d á

na základe § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade
Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov podnet na zmenu
právnej úpravy zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene
a doplnení niektorých zákonov, ktorý tvorí prílohu tohto uznesenia.

Overovateľ: Marián Fečík

Ján Gandžala
p o d p r e d s e d a
Súdnej rady Slovenskej republiky

Príloha k uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky č. 82/2024

Podnet na zmenu právnej úpravy zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Navrhovaná právna úprava:

V § 28d ods. 3 sa za tretiu vetu vkladajú vety, ktoré znejú: „Ak je prvým v poradí v databáze podľa odseku 1 kandidát na funkciu sudcu, ktorý je obvinený alebo obžalovaný z trestného činu, voľné miesta sudcov a voľné miesta hostujúcich sudcov sa obsadzujú z kandidátov na funkciu sudcu podľa úspešnosti v hromadnom výberovom konaní, ktoré je v databáze podľa odseku 1 uvedené ako druhé v poradí, kým súdna rada nerozhodne o tom, že kandidát na funkciu sudcu, ktorý je obvinený alebo obžalovaný z trestného činu, spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti. Ak sa v databáze podľa odseku 1 nachádza viacero kandidátov na funkciu sudcu, ktorí sú obvinení alebo obžalovaní z trestného činu, predošlá veta sa použije obdobne.“.

Odôvodnenie navrhovanej zmeny:

Pri preverovaní predpokladov sudcovskej spôsobilosti u kandidátov na funkciu sudcu môže nastať situácia, keď bolo voči kandidátovi alebo kandidátke vznesené obvinenie z trestného činu, prípadne bola osoba obžalovaná. Samotné obvinenie alebo obžaloba z trestného činu nemusí viesť k záveru o tom, že kandidát na funkciu sudcu nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti. Na jednej strane je potrebné pripomenúť prezumpciu neviny, na strane druhej však aj informácie zistené v rámci trestného stíhania osoby, napríklad tie, ktoré nie sú sporné, alebo sú skutkovo ustálené, môžu byť relevantné pri overovaní predpokladov sudcovskej spôsobilosti, a to bez ohľadu na to, či osoba bude uznaná vinnou. Napríklad čin spáchaný osobou nemusí byť trestným činom, môže byť však skutkom, ktorý je problematický z hľadiska morálnych predpokladov, sudcovskej integrity na výkon funkcie alebo z hľadiska obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu. Z uvedeného dôvodu sa javí ako vhodné pre preverovaní predpokladov u takého kandidáta reagovať na postup vo vyšetrowaní trestného činu, pričom nemožno vylúčiť, že za istých okolností bude potrebné čakať až na (právoplatné) rozhodnutie súdu.

Zároveň, súčasný právny stav je formátovaný tak, že ak by aj Súdna rada Slovenskej republiky rozhodla o spĺňaní predpokladov sudcovskej spôsobilosti u obvineného kandidáta a ten by bol následne uznaný vinným, problematické by bez ďalšieho bolo len právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin, alebo ak bol sudca právoplatne odsúdený za neúmyselný trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody (čl. 138 ods. 2 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky). V takom prípade by bol sudca odvolaný z funkcie. Iste, právna úprava pozná aj mechanizmus viazaný na odsúdenie za neúmyselný trestný čin, keďže závažným disciplinárnym previnením by bolo právoplatné odsúdenie sudcu za trestný čin spáchaný z nebanlivosti, ak znižuje dôstojnosť výkonu funkcie sudcu [§ 116 ods. 2 písm. j) zákona č. 385/2000 Z. z.

o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov]. Vzhľadom na to, že problematickým z hľadiska predpokladov môže byť aj konanie, ktoré nie je trestné a bolo by spáchané ešte v pozícii, keď osoba nie je sudcom, nie je úplne možné tieto zákonné záruky považovať za dostatočne silné samé o sebe, ak ich oddelíme od skúmania predpokladov sudcovskej spôsobilosti.

Overovanie predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcu však zákon predpokladá len v určitých situáciách (primárne tzv. funkčný postup) a navyše sú (i) porušenie povinnosti spĺňať predpoklady po celý čas trvania funkcie sudcu, (ii) porušenie povinnosti spĺňať predpoklady sudcovskej spôsobilosti spočívajúce v obchodných, majetkových alebo finančných vzťahoch s osobami z prostredia organizovaného zločinu aj (iii) strata predpokladov sudcovskej spôsobilosti, viazané na disciplinárne konanie [§ 116 ods. 2 písm. i) a § 116 ods. 3 písm. g) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov a čl. 141b ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky]. Preto sa na nich vzťahujú aj subjektívna a objektívna premlčacia lehota. Preto sa môže veľmi pravdepodobne stať, že disciplinovať za z hľadiska predpokladov sudcovskej spôsobilosti problematické konanie nebude možné po tom, čo sa osoba stane sudcom.

Keďže je z vyššie uvedených dôvodov veľmi dôležité náležite overiť spĺňanie predpokladov sudcovskej spôsobilosti u kandidátov na sudcov a toto overovanie môže u obvinených alebo obžalovaných kandidátov alebo kandidátok trvať dlhší čas, je potrebné riešiť situáciu, keď takýto kandidát takpovediac blokuje možnosť ponúknutia a obsadenia voľného miesta sudcu ostatným kandidátom, teda zjednodušene povedané blokuje databázu. V zmysle § 28d ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa totiž voľné miesta sudcov a voľné miesta hostujúcich sudcov „obsadzujú z kandidátov na funkciu sudcu podľa úspešnosti v hromadnom výberovom konaní, ktoré je v databáze podľa odseku 1 uvedené ako *prvé v poradí*.“ V zmysle ustálenej praxe súdnej rady vychádzajúcej z danej právnej úpravy je tak ponúkané voľné miesto sudcu kandidátom, ktorých predpoklady sudcovskej spôsobilosti sú súdnou radou overené. Ak je prvým v poradí v databáze kandidát, ktorý nemá overené spĺňanie predpokladov sudcovskej spôsobilosti, nie je možné ďalším kandidátom a kandidátkam ponúkať voľné miesta a hlasovať o návrhu na pridelenie na dané nimi zvolené sudy zo strany súdnej rady.

Tento právny stav potom v tom-ktorom kraji môže zabrzdiť prideľovanie sudcov na voľné miesta na súdoch. Spomenutý problém nie je len teoretickým, v rozsahu niekoľkých mesiacov sa môže stať praktickým problémom v jednom z krajov.

Vzhľadom na uvedené súdna rada využíva svoju právomoc podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov a predkladá tento podnet na zmenu a doplnenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V zmysle navrhovanej právnej úpravy by celý § 28d znel:

(1) Na základe výsledkov hromadného výberového konania vytvára ministerstvo databázu kandidátov na funkciu sudcu, a to osobitne pre obvod každého krajského súdu.

(2) Voľné miesto sudcu na okresnom súde v obvode krajského súdu a voľné miesto hosťujúceho sudcu možno obsadiť len z databázy kandidátov na funkciu sudcu vytvorenej pre obvod tohto krajského súdu. Ak postupom podľa predchádzajúcej vety nemožno voľné miesto sudcu alebo voľné miesto hosťujúceho sudcu obsadiť z dôvodu, že do databázy nie je zaradený žiaden kandidát na funkciu sudcu, možno voľné miesto sudcu alebo voľné miesto hosťujúceho sudcu obsadiť aj z kandidátov na funkciu sudcu vytvorenej pre obvod iného krajského súdu; ustanovenie odseku 3 sa použije primerane.

(3) V databázach podľa odseku 1 sa kandidáti na funkciu sudcu zoradia podľa úspešnosti v hromadnom výberovom konaní. Databázy podľa odseku 1 sa na základe výsledkov ďalšieho hromadného výberového konania dopĺňajú podľa poradia úspešnosti o kandidátov na funkciu sudcu z ďalšieho hromadného výberového konania ich zaradením do databázy za kandidátov na funkciu sudcu zaradených do databázy skôr. Voľné miesta sudcov a voľné miesta hosťujúcich sudcov sa obsadzujú z kandidátov na funkciu sudcu podľa úspešnosti v hromadnom výberovom konaní, ktoré je v databáze podľa odseku 1 uvedené ako prvé v poradí. **Ak je prvým v poradí v databáze podľa odseku 1 kandidát na funkciu sudcu, ktorý je obvinený alebo obžalovaný z trestného činu, voľné miesta sudcov a voľné miesta hosťujúcich sudcov sa obsadzujú z kandidátov na funkciu sudcu podľa úspešnosti v hromadnom výberovom konaní, ktoré je v databáze podľa odseku 1 uvedené ako druhé v poradí, kým súdna rada nerozhodne o tom, že kandidát na funkciu sudcu, ktorý je obvinený alebo obžalovaný z trestného činu, spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti. Ak sa v databáze podľa odseku 1 nachádza viacero kandidátov na funkciu sudcu, ktorí sú obvinení alebo obžalovaní z trestného činu, predošlá veta sa použije obdobne.**

(4) Kandidát na funkciu sudcu je povinný absolvovať prípravné vzdelávanie zamerané na osvojenie si praktických zručností potrebných na výkon funkcie sudcu a oznámiť ministerstvu absolvovanie prípravného vzdelávania.

(5) Databázy podľa odseku 1 sú zverejnené na webovom sídle ministerstva. Okrem titulu, mena a priezviska kandidátov na funkciu sudcu sa v nich uvádza aj údaj o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti a o absolvovaní prípravného vzdelávania.